

**MINISTERUL EDUCAȚIEI AL REPUBLICII MOLDOVA**

**CURRICULUMUL NAȚIONAL**

# **EDUCAȚIA PLASTICĂ**

**Curriculum**

**pentru învățămîntul gimnazial**

**(clasele V-VII)**

**Chișinău, 2010**

Aprobat:

- la ședința Consiliului Național pentru Curriculum, proces verbal nr. 10 din 21 aprilie 2010;
- prin ordinul Ministerului Educației nr. 244 din 27 aprilie 2010

## **Echipele de lucru**

### **Curriculumul modernizat (2010):**

**Hubenco Teodora, coordonator;**

**Prisacaru Lilia;**

**Ranga Veronica.**

### **Editia I:**

**Cojocaru Silvia, coordonator;**

**Ursu Zinaida.**

## Preliminarii

Educația plastică, disciplină școlară obligatorie, în contextul curriculumului național s-a constituit în baza noului concept, care reiese din îmbinarea caracterului formativ al procesului educațional cu particularitățile specifice artelor plastice.

Educația plastică nu are drept scop formarea artistului plastic sau a unui meșteșugar care posedă iscusit o tehnică sau alta, și nici formarea copiatorului, care poate calchia perfect realitatea care îl înconjoară, ci este un instrument de culturalizare, sensibilizare, formare a unui dialog dintre copil și lumea artelor, totodată, contribuind la formarea capacităților pro/active și creative. Aceasta implică deplasarea accentului de pe abilitățile de reproducere spre producere – creare de valori și receptarea/aprecierea valorilor create de alții.

Curriculumul de Educație plastică propune elevului experiența creației și comunicării artistice în domeniul artelor plastice.

Implementarea eficientă a curriculumului impune respectarea coerenței componentelor lui, utilizarea flexibilă a conținuturilor și acordarea priorității metodelor interactive de predare și metodelor activ-participative de învățare, valorificarea creativității elevilor și a profesorilor în cadrul activităților didactice.

Formarea competențelor la Educația plastică necesită acumularea de către elevi a anumitor cunoștințe, de aceea procesul de instruire trebuie organizat în așa mod, încât elevii să aibă oportunități de a crea, a evolua, a discuta și de a obține experiență artistică nu doar în clasă, ci să includă participarea la tabere de creație, excursii la muzee, vizite la expoziții, participarea la simpozioane artistice și științifice etc. Totodată, este recomandabilă organizarea schimbului de experiență cu școli din localitate, Republică sau alte țări.

Astfel elevii vor fi învățați să lucreze cu diferite simboluri vizuale și spațiale, să gândească în termeni de imagini: cum pot fi create, ce prezintă, ce emoții provoacă diverse forme plastice, să compare lucrările lor cu alte lucrări pe care le văd și le studiază, să aplice variate modalități de expresie: pictură, grafică, sculptură, artă decorativă, fotografie etc.

Aplicarea unor diverse materiale, instrumente și tehnici vor ajuta elevii să însușească arta comunicării ideilor și mesajelor vizuale, să soluționeze probleme și concepte complexe pe care nu le pot reda verbal.

În activitatea didactică, profesorii vor aplica diverse metode creative, stiluri variate de predare pentru a-i ajuta pe elevi să-și atingă în artă scopurile trasate, să conștientizeze că orice problemă poate avea multiple soluții, să cunoască și să fie în stare să se orienteze în materia predată la toate treptele de învățământ, aplicând deprinderile obținute la orele de educație plastică în procesul de studiere a altor discipline.

Statutul disciplinei	Aria curriculară	Clasa	Nr. de unități de conținuturi pe clase	Nr. de ore pe an
<b>Obligatorie</b>	<b>Arte</b>	V	20	34
		VI	22	34
		VII	24	34

## II. Concepția didactică a disciplinei

*Educația plastică* – e procesul dirijat de formare a competențelor de comunicare artistică și de creare a imaginii artistico-plastice la elevi în instituțiile de învățământ preuniversitar general.

Ideea fundamentală a actualului concept de educație plastică constă în faptul că imaginea artistico-plastică este rezultatul actului de creație și, concomitent, metodă de instruire. Includerea actului de creație în procesul de instruire a elevilor este una din

principalele condiții ale evoluției educației artistico-plastice în instituțiile de învățământ secundar general, un mod efectiv de optimizare a procesului de instruire în domeniul artelor. Studiul limbajului plastic, al materialelor de artă și al tehnicilor de lucru cu ele sînt mijloace de creare a imaginilor artistico-plastice, în consecință - și mijloace de instruire. Valoarea incontestabilă a educației plastice constă în formarea atitudinii pozitive a copilului față de lumea înconjurătoare și față de oameni, cultivarea propriei viziuni artistice.

Familiarizarea cu limbajul artelor plastice sensibilizează elevii față de cultura plastică națională și universală și oferă o posibilitate eficientă de formare/dezvoltare a sentimentelor estetice și a competențelor de percepere și exprimare a mesajului artistico-plastic. Astfel, posedarea limbajului plastic este una din componentele capacității de înțelegere a valorilor culturii plastice și un factor pozitiv care duce la excluderea kitsch-lui din activitatea artistică și din viața cotidiană a oamenilor.

Dezvoltarea creativității în cadrul activităților artistico-plastice include formarea competențelor de exprimare liberă a propriilor viziuni și preferințe în redarea temelor și subiectelor lucrărilor plastice. **Competența școlară** este un ansamblu/sistem integrat de cunoștințe, capacități, deprinderi și atitudini dobîndite de elevi prin învățare și mobilizate în contexte specifice de realizare, adaptate vârstei elevului și nivelului cognitiv al acestuia, în vederea rezolvării unor probleme cu care acesta se poate confrunta în viața reală.

Pentru realizarea cît mai eficientă a obiectivelor educației artistico-plastice la treapta gimnazială se propune ca procesul predării-învățării să fie axat pe următoarele principii specifice educației artistico-plastice:

- **Principiul conexiunii teoriei cu practica** – asigură îmbinarea la activitățile de educație plastică a actului de însușire a cunoștințelor teoretice cu actul de formare a priceperilor și deprinderilor practice în baza cunoștințelor teoretice;
- **Principiul unității dintre senzorial și rațional** – exprimă necesitatea studierii operelor de artă plastică prin intermediul simțurilor, cunoașterea senzorială a imaginilor artistico-plastice; reper pentru facilitarea înțelegerii particularităților operei de artă plastică, a cunoașterii logice, raționale;
- **Principiul percepției globale, unitare a formei și conținutului operei de artă** – asigură perceperea operei de artă plastică în integritatea formei și a mesajului, formarea capacității de pătrundere în mesajul operei prin intermediul formei; denotă necesitatea conexiunii aspectelor formale și de conținut în receptarea operei de artă plastică;
- **Principiul educației artistice în baza valorilor autentice** – implică folosirea la activitățile de dezvoltare a percepției artistice a operelor valoroase, de o anumită tradiție culturală națională și universală (e necesar ca elevii să perceapă, prin comparație, și opere false, kitschuri – pentru cultivarea unei atitudini corecte față de valorile artistice);
- **Principiul unității percepției și creației** – presupune predarea-învățarea fiecărei teme din curriculum prin conexiunea mai multor genuri de activitate: examinarea materialului didactic, audierea muzicii sau lectura unor texte corespunzătoare subiectului sau perioadei istorice studiate, executarea lucrului practic, analiza colectivă și individuală a lucrărilor / toate grupate optim, în fiecare caz aparte, pentru formarea competențelor;
- **Principiul etnocultural** – exprimă interferența artei profesionale, artei populare și a celei religioase. Funcționarea lui asigură păstrarea și transmiterea generațiilor viitoare a unor valori spirituale și materiale create de-a lungul veacurilor.

Curriculumul pentru clasele a V-a – a VII-a are următoarea structură: subcompetențe, conținuturi recomandate, activități de învățare și evaluare recomandate, strategii didactice, strategii de evaluare și bibliografie. Din punct de vedere al funcționării curriculumului importantă este corelarea componentelor lui.

Centrarea pe competențe instituie o viziune netradițională față de utilizarea conținuturilor. Astfel, conținuturile devin mobile, flexibile și redau viziunea autorilor

vizînd realizarea obiectivelor propuse. În consecință, profesorul este cel care selectează conținuturile ce urmează a fi realizate pe parcursul unui an de studii, reieșind din competențele personale, interesele grupului de elevi, specificul localității sau zonei geografice, în scop consultativ utilizînd conținuturile cu titlu de recomandare propuse de autorii curriculumului. Conținuturile sînt informații care fundamentează teoretic formarea competențelor elevilor în procesul educațional. Conținuturile recomandate sînt structurate în cinci compartimente identice pentru toate clasele:

- **Materiale, instrumente și tehnici de artă;**
- **Mijloace artistico-plastice;**
- **Structuri și fenomene ale naturii;**
- **Compoziția;**
- **Inițiere în istoria artelor plastice.**

În consecință, EAP în învățămîntul preuniversitar, în esența sa, este procesul de formare a competențelor de receptare, de creare a valorilor plastice și de comunicare artistică cu opere de artă de valoare.

### **III. Competențe-cheie/ transversale**

Competențe de învățare/ de a învăța să înveți.

Competențe de comunicare în limba maternă/limba de stat.

Competențe de comunicare într-o limbă străină.

Competențe de bază în matematică, științe și tehnologie.

Competențe acțional-strategice.

Competențe digitale, în domeniul tehnologiilor informaționale și comunicaționale (TIC).

Competențe interpersonale, civice, morale.

Competențe de autocunoaștere și autorealizare.

Competențe culturale, interculturale (de a recepta și de a crea valori).

Competențe antreprenoriale.

### **IV. Competențele transdisciplinare pe trepte de învățămînt**

- 1.Cunoașterea ramurilor și genurilor artelor plastice în evoluția lor.
- 2.Asimilarea terminologiei specifice artelor plastice.
- 3.Dezvoltarea competențelor de creare și receptare a imaginii plastice.
- 4.Dezvoltarea imaginației și creativității artistice în procesul valorificării limbajului artelor plastice.
- 5.Sensibilizarea față de artă, natură, societate prin comunicarea artistică cu opere de artă.
- 6.Asimilarea valorilor general-umane, a valorilor artistice naționale și universale.

### **V. Competențele specifice ale disciplinei**

- 1.Cunoașterea și utilizarea diverselor materiale, tehnici și instrumente de artă.
- 2.Valorificarea limbajului artelor plastice în exprimarea plastică.
- 3.Reprezentarea plastică a structurilor și fenomenelor naturii în diverse materiale și tehnici de artă.
- 4.Crearea compozițiilor plastice în diverse tehnici și materiale de artă.
- 5.Perceperea artistică a operelor de artă plastică din cultura națională și universală.

### **VI. Repartizarea temelor pe clase și pe unități de timp**

<b>Clasa</b>	<b>Temele</b>	<b>Nr. de ore</b>
<b>V</b>	<b>5</b>	<b>34</b>
<b>VI</b>	<b>5</b>	<b>34</b>
<b>VII</b>	<b>5</b>	<b>34</b>

## VII. Subcompetențe, unități de conținut, activități de învățare și evaluare

### CLASA a V-a

Subcompetențe	Conținuturi recomandate	Activități de învățare și evaluare recomandate
<p>1.1. Să utilizeze materialele, tehnicile și instrumentele de lucru adecvate contextului plastic.</p> <p>1.2. Să exprime plastic propriile idei și sentimente în materiale și tehnici specifice graficii, picturii și sculpturii.</p> <p>2.1. Să identifice elemente de limbaj plastic în natură și în diverse contexte plastice (grafică, pictură, sculptură, artă decorativă).</p> <p>2.2. Să obțină expresivități plastice utilizând creativ elementele de limbaj plastic (punctul, linia, pata, forma și culoarea).</p> <p>2.3. Să utilizeze culorile ca mijloc de redare a stărilor sufletești, emoțiilor și atitudinilor.</p> <p>3.1. Să reprezinte structuri din natură evidențiind unele particularități de formă și textură.</p>	<p><b>I. Materiale, instrumente și tehnici de artă</b>                      Particularitățile și proprietățile instrumentelor și materialelor de artă (hârtie, carton, creioane, pastel, peniță, eboșoar, vopsele, lut etc.).                      Tehnici grafice (creion simplu, tuș etc.).                      Tehnici picturale (acuarelă, guașă, pastel etc.).                      Tehnici sculpturale (lut, poliester, lemn etc.).</p> <p><b>II. Mijloace artistico-plastice</b>                      Elemente de limbaj plastic (punctul, linia, pata, forma, culoarea) în artă și natură.</p> <p>Culori calde și reci.                      Culori cromatice și acromatice.                      Culori complementare.</p> <p><b>III. Structuri și fenomene ale naturii</b>                      Natura – mijloc de inspirație (omul, păsări, animale, insecte etc.).                      Lumea animală în creația artiștilor plastici.</p>	<p>Activități individuale și în grup. Discuții. Observarea și analiza particularităților materialelor și tehnicilor de artă pe planșe didactice, reproduceri, lucrări originale.</p> <p>Exerciții de folosire a instrumentelor, materialelor, tehnicilor de lucru specifice graficii, picturii, sculpturii etc.</p> <p>Recunoașterea elementelor de limbaj plastic în diverse contexte (grafică, pictură, artă decorativă, sculptură) în baza lucrărilor plastice originale și a reproducerilor.</p> <p>Observarea elementelor de limbaj plastic în mediul înconjurător.</p> <p>Exerciții-joc de culori, linii, puncte, forme (diverse modalități de obținere și de plasare a elementelor de limbaj în spațiul plastic).</p> <p>Cercetarea și crearea diferitor tipuri de forme în diverse materiale.</p> <p>Exersări și experimentări în culori calde/reci; cromatice/acromatice; complementare.</p> <p>Analiza diverselor <b>structuri</b> din natură în creația artiștilor plastici.</p> <p>Discuții despre importanța și rolul plantelor și</p>

<p>3.2. Să utilizeze creativ elementele de limbaj plastic în redarea diverselor stări ale naturii.</p> <p>3.3. Să manifeste atitudine individual-creativă în reprezentarea plastică a lumii animale și vegetale.</p> <p>3.4. Să demonstreze interes pentru studierea și reprezentarea plastică a fenomenelor naturii.</p> <p>4.1. Să realizeze compoziții plastice racordate la cerințele artei realiste și abstracte.</p> <p>4.2. Să aplice procedee artistice în realizarea unor idei proprii.</p> <p>4.3. Să manifeste atitudine individual-creativă în tratarea subiectelor compozițiilor plastice.</p> <p>4.4. Să aplice ritmul plastic în organizarea suprafețelor plastice.</p> <p>5.1. Să identifice ramurile și genurile artelor plastice.</p> <p>5.2. Să explice deosebirea dintre muzeu, galerie de artă și atelier de creație.</p> <p>5.3. Să utilizeze în comunicare termeni specifici artelor plastice.</p> <p>5.4. Să manifeste atitudine și emoții în procesul perceperii operelor de artă plastică.</p>	<p>Lumea vegetală în creația artiștilor plastici.</p> <p>Reprezentarea fenomenelor naturii în arta plastică, muzică, literatură etc.</p> <p><b>IV. Compoziția</b></p> <p>Compoziție realistă (figurativă) și abstractă (nonfigurativă).</p> <p>Mijloace și procedee artistice în realizarea compoziției:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- compunerea;</li> <li>- proporționarea;</li> <li>- construirea.</li> </ul> <p>Ritmul în arta plastică și mediul înconjurător.</p> <p><b>V. Inițiere în istoria artelor plastice</b></p> <p>Ramuri, genuri ale artelor plastice.</p> <p>Noțiuni de artă (operă de artă, original, reproducere, copie etc.).</p> <p>Maeștri și capodopere (muzeu, galerie de artă, atelier de creație etc.).</p> <p>Artă populară.</p> <p>Artă plastică națională și cea universală.</p>	<p>animalelor în viața omului.</p> <p>Contemplarea naturii și reprezentarea elementelor acesteia în opere de artă din diverse ramuri.</p> <p>Excursii în natură, la muzee etc.</p> <p>Reprezentarea în diverse materiale a structurilor vegetale (frunze, flori, copaci, fructe etc.) și animale /din natură și din memorie/.</p> <p>Redarea diverselor fenomene ale naturii folosind materiale și tehnici variate.</p> <p>Explicarea noțiunilor: <b>artă realistă, artă abstractă.</b></p> <p>Analiza compozițiilor realiste și abstracte.</p> <p>Aplicarea procedeeelor artistice în realizarea compozițiilor.</p> <p>Explicarea noțiunii de <b>ritm</b> și identificarea lui în natură și în arta plastică.</p> <p>Amplasarea semnelor plastice în spațiul plastic în baza ritmului.</p> <p>Explicarea și analiza noțiunilor de artă.</p> <p>Identificarea ramurilor și genurilor artelor plastice.</p> <p>Compararea și deosebirea lor.</p> <p>Artă în jurul nostru.</p> <p>Relații interdisciplinare (istoria, literatura, muzica, teatrul, filmul, televiziunea, reclama etc.).</p> <p>Noțiuni: <b>maeștri și capodopere; artă populară, artă națională și universală.</b></p> <p>Analiza operelor de artă.</p> <p>Studiu de caz: Reprezentanți ai artei naționale și</p>
--	---	---

		universale. Meșteri populari. Vizitarea expozițiilor și galeriilor de artă, a atelierelor artiștilor plastici și meșterilor populari. Excursii.
--	--	--

### CLASA a VI-a

Subcompetențe	Conținuturi recomandate	Activități de învățare și evaluare recomandate
<p>1.1. Să selecteze materialele și tehnicile adecvate subiectului propus sau ideii de creație selectate.</p> <p>1.2. Să creeze compoziții cu același subiect în diverse tehnici și materiale de artă.</p> <p>2.1. Să organizeze suprafețe plastice utilizând creativ mijloace de expresie specifice graficii, picturii și artei decorative.</p> <p>2.2. Să perceapă culorile ca mijloace de transmitere a unor diverse mesaje.</p> <p>2.3. Să exprime stări afective prin gama cromatică și acromatică.</p> <p>3.1. Să aplice clarobscurul în redarea volumului</p>	<p><b>I. Materiale, instrumente și tehnici de artă</b> Materiale și tehnici grafice, picturale, sculpturale și decorative. Subiectul lucrării plastice. Relația subiect – material - tehnică.</p> <p><b>II. Mijloace artistico-plastice</b> Mijloace de expresie în grafică, pictură, sculptură și arta decorativă. Nuanțarea. Semnificații cromatice. Gama caldă. Gama rece. Gama cromatică. Gama acromatică.</p> <p><b>III. Structuri și fenomene ale naturii</b> Clarobscurul.</p>	<p>Discuții: Analiza materialelor de artă, tehnicilor utilizate în operele artiștilor plastici. Interpretarea subiectelor operelor de artă, a lucrărilor executate de elevi. Exersări și experimentări în diverse materiale și tehnici. Selectarea materialelor în dependență de subiectele abordate. Activități individuale și în grup.</p> <p>Discuții: <b>mijloace de expresie</b> specifice graficii, picturii, sculpturii și artei decorative. Modalități de aplicare și realizare. Exersări în obținerea diferitor <b>nuanțe</b> de culori. <b>Semnificațiile culorilor</b> la diverse popoare și în creația artiștilor plastici. Explicarea noțiunii de <b>gamă cromatică</b> și recunoașterea în diferite contexte plastice. Realizarea diferitor subiecte în <b>gamă caldă și rece, cromatică și acromatică</b>. Analiza lucrărilor realizate.</p> <p>Explicarea noțiunii de <b>clarobscur</b>. Modalități de</p>



<p>obiectelor.</p> <p>3.2. Să perceapă perspectiva liniară și aeriană ca modalități de sugerare a spațiului în opere de artă.</p> <p>3.3. Să reprezinte creativ structuri și fenomene ale naturii în compoziții grafice, picturale, decorative și sculpturale.</p> <p>3.4. Să manifeste atitudine individual-creativă în reprezentarea peisajelor.</p> <p>4.1. Să aplice legea proporției în crearea unor obiecte artistice.</p> <p>4.2. Să creeze compoziții modulare pe suprafața plană și în volum în diverse tehnici și materiale.</p> <p>4.3. Să exprime sentimente, atitudini în compoziții plastice.</p> <p>5.1. Să distingă particularități ale artei plastice din Antichitate și Evul mediu.</p> <p>5.2. Să deosebească monumentele culturii</p>	<p>Perspectiva liniară și aeriană. Peisaj ( rural, urban, industrial, romantic etc.).</p> <p>Reprezentarea peisajului în diverse materiale și tehnici.</p> <p><b>IV. Compoziția</b> Proporția și proporționarea formelor.</p> <p>Compoziția modulară în diverse materiale (lut, polistirol, sîrmă, carton, lemn etc.) pe suprafața plană și în volum.</p> <p><b>V. Inițiere în istoria artelor plastice</b> Inițiere în arta antică. Arta antică în arealul carpato-danubiano-pontic.</p>	<p>reprezentare. Exersări grafice și în culori (corpuri geometrice, obiecte de uz casnic, păsări, animale etc.), executate după natură, din imaginație și memorie. Explicarea prin exemple a noțiunii de <b>perspectivă liniară și aeriană</b>. Modalități de aplicare și de reprezentare. Excursii în aer liber pentru înțelegerea fenomenelor de mărire/micșorare a formelor. Contemplarea peisajelor și perceperea lor în opere de artă plastică, muzică, literatură etc. Enumerarea <b>speciilor peisajului</b> și descrierea <b>elementelor sale</b>. Realizarea peisajelor în diverse abordări (naturalist, stilizat, decorativ, abstract) în care să se observe perspectiva liniară și aeriană</p> <p>Explicarea prin exemple a noțiunilor de <b>proporție și proporționare</b> a formelor. Vizionarea monumentelor de sculptură și arhitectură, lucrărilor plastice etc. Exersări: proporționarea formelor în spațiul plastic. Crearea unor forme (din diverse materiale) ținînd cont de legea proporției. Explicarea prin exemple a noțiunilor de <b>modul și compoziție modulară</b>. Analiza lucrărilor de artă create în baza modulului. Realizarea compozițiilor modulare pe <b>suprafața plană și în volum</b> utilizînd cît mai diverse materiale.</p> <p>Discuții: piramidele egiptene; reprezentarea omului în baza canoanelor. Sculptura, arhitectura și pictura Greciei antice (vaze grecești etc.). Sculptura,</p>
---	---	--

<p>antice de cele medievale; 5.3. Să exprime atitudine, opinii, emoții în procesul perceperii capodoperelor artei plastice din Antichitate și Evul mediu. 5.4. Să reproducă opere de artă specifice unei anumite culturi.</p>	<p>Particularități ale artei medievale. Arta medievală în arealul carpato-danubiano-pontic.</p>	<p>arhitectura și pictura Romei Antice. Arhitectura medievală și pictura. Vitraliile și pictura pe lemn (icoane). Compararea și analiza operelor de artă plastică create în diverse perioade istorice. Lucrări practice sub formă de schițe: piramidă egipteană (lut, polistiro, carton etc.); măști de faraoni în tehnica colaj; reprezentarea figurilor canonizate (lut sau culoare); ornamente de pe vasele grecești; vitraliu; icoană pe lemn sau sticlă. Joc de rol: Critici și artiști. Vizitarea muzeelor și galeriilor de artă.</p>
---	---	---

### CLASA a VII-a

Competențe specifice	Conținuturi recomandate	Activități de învățare și evaluare (recomandate)
<p>1.1. Să experimenteze materiale și tehnici netradiționale în exprimarea individual-creativă. 1.2. Să realizeze proiecte artistice în diverse materiale și tehnici de artă. 1.3. Să creeze forme plastice în diverse materiale naturale și artificiale.</p> <p>2.1. Să identifice contrastul în mediul înconjurător și în diferite contexte plastice. 2.2. Să redec anumite stări ale naturii folosind game de contrast.</p>	<p><b>I. Materiale, instrumente și tehnici de artă</b> Materiale netradiționale în arta plastică. Tehnici mixte. Modelarea și construirea din materiale naturale și artificiale (plastic, sîrmă, cutii, polistiro, lut, carton etc.).</p> <p><b>II. Mijloace artistico-plastice</b> Contrastul în artă și mediul înconjurător. Contrast cald-rece. Contrast cromatic. Contrast acromatic.</p>	<p>Discuții: Observarea particularităților materialelor netradiționale în diverse contexte plastice: (aluat, fructe, legume, plante, materiale de reciclaj etc.). Vizionarea filmelor, clipurilor, imaginilor, reproducerilor. Exersări și experimentări: modelarea și construirea formelor din diverse materiale. Analizarea lucrărilor efectuate și expunerea atitudinii față de materialele utilizate.</p> <p>Explicarea noțiunii de <b>contrast</b>. Identificarea lui în opere de artă și mediul înconjurător. Discuții despre contrastele culorilor: interrelații, armonie și echilibru în spațiul plastic și natură. Exersări:</p>

<p>2.3. Să perceapă stilizarea ca un procedeu de simplificare a formelor.</p> <p>2.4. Să creeze motive decorative din structuri geometrice și naturale.</p> <p>2.5. Să aplice ornamentul în decorul obiectelor utilitare.</p> <p>3.1. Să exprime preferințe în alegerea procedeele de reprezentare plastică a portretului.</p> <p>3.2. Să reprezinte omul în compoziții grafice, picturale, decorative și sculpturale.</p> <p>3.3. Să manifeste atitudine individual-creativă în reprezentarea plastică a omului.</p> <p>4.1. Să creeze obiecte artistice în baza simetriei și asimetriei.</p> <p>4.2. Să selecteze subiecte pentru realizarea compozițiilor statice și dinamice.</p> <p>4.3. Să evidențieze centrele de interes ale compoziției folosind creativ mijloace de expresie.</p> <p>4.4. Să aplice principiul echilibrului în organizarea spațiului plastic.</p> <p>4.5. Să promoveze valorile general-umane în lucrările efectuate.</p>	<p>Contrast de forme. Stilizarea. Motive decorative.  Ornamentul.</p> <p><b>III. Structuri și fenomene ale naturii</b> Portretul (particularități de vîrstă, stări sufletești, caracter etc.) în creația artiștilor plastici. Reprezentarea omului în creația artiștilor plastici (mișcare, ocupație, vîrstă etc.). Relația om – natură - forme artificiale.</p> <p><b>IV. Compoziția</b> Simetria și asimetria în artă și natură.  Compoziția dinamică și statică.  Centrul compozițional.  Echilibru compozițional.</p>	<p>obținerea contrastelor. Explicarea noțiunii de <b>stilizare</b>, modalități de obținere și aplicare. Exerciții de stilizare a formelor. Explicarea noțiunilor de <b>motiv decorativ și ornament</b>. Modalități de aplicare în arta populară. Materiale și tehnici. Compoziții ornamentale.</p> <p>Analiza portretelor în creația artiștilor plastici din diferite perioade istorice, variate ca stil și manieră de lucru. Examinarea tehnicilor de realizare. Observarea caracteristicilor principale ale corpului uman – reprezentarea omului în opere de artă plastică (portrete, compoziții figurative/nonfigurative). Exerciții grafice și în culori (corpul omului în mișcare și în poziție statică, portretul).</p> <p>Descoperirea <b>simetriei și asimetriei</b> în natură. Identificarea simetriei și asimetriei în reproduceri de artă, lucrări plastice, arhitectură, viața cotidiană etc. Discuții: principii de organizare a compozițiilor grafice, picturale, decorative și sculpturale (<b>statica, dinamica</b>). Analiza <b>procedeele artistice de evidențiere a centrelor compoziționale</b>. Exersări: evidențierea centrelor compoziționale prin formă/dimensiuni, culoare, contur, subordonarea elementelor etc. <b>Echilibrul</b> - principiu de organizare a compozițiilor plastice.</p>
---	---	--

<p>5.1. Să evidențieze principalele trăsături ale Renașterii.</p> <p>5.2. Să observe trăsăturile caracteristice stilurilor artistice din epoca modernă și contemporană.</p> <p>5.3. Să dea exemple de maștri și capodopere ai artei plastice contemporane și moderne.</p> <p>5.4. Să manifeste interes pentru cunoașterea artei plastice naționale.</p> <p>5.5. Să descrie domenii de aplicare a design-ului.</p> <p>5.6. Să identifice kitsch-ul în diverse domenii ale activității umane.</p>	<p><b>V. Inițiere în istoria artelor plastice</b></p> <p>Particularitățile epocii Renașterii în arta plastică.</p> <p>Maștri și capodopere ai Renașterii.</p> <p>Caracteristica culturii epocilor contemporane și moderne.</p> <p>Stiluri artistice.</p> <p>Arta Basarabiei din sec. XIX-XX.</p> <p>Design-ul.</p> <p>Kitsch-ul și manifestările lui.</p> <p>Muzee și galerii de artă.</p>	<p>Exersări și experimentări: modalități de echilibrare a formelor, culorilor, plinurilor și golurilor în spații plastice și lucrări sculpturale.</p> <p>Exerciții-joc: <b>Echilibru și dezechilibru</b> în arhitectură și natură.</p> <p>Analiza creației reprezentanților de vază ai <b>Renașterii</b>.</p> <p>Compararea operelor de artă plastică create în diferite perioade istorice și variate ca stil.</p> <p>Exersări: realizarea unor lucrări plastice inspirate din creația artiștilor plastici din diferite perioade (stil, material, tehnică, schemă compozițională, colorit etc.) și interpretarea verbală a mesajului artistic.</p> <p>Analiza lucrărilor plastice în baza criteriilor artistice, algoritmului propus de profesor.</p> <p>Discuții: Design-ul ca activitate umană bazată pe legități artistice.</p> <p>Discuții: Kitsch-ul ca activitate care imită arta și profanează gustul estetic.</p> <p>Studiu de caz: Referate despre creația unor artiști plastici, unele opere de artă.</p> <p>Joc de rol: Critici și artiști. Excursii la atelierelor pictorilor și meșterilor populari.</p> <p>Vizionarea expozițiilor de artă ale artiștilor plastici contemporani. Vizitarea muzeelor și galeriilor de artă.</p>
---	--	--

## VIII. Strategii didactice: orientări generale

Competențele la educația plastică vor fi formate prin strategii și tehnologii didactice moderne, care vor include diverse forme, procedee și metode. Activitățile didactice vor avea un caracter formativ și vor include metode activ-participative. Formarea competențelor la elevi se va efectua în următoarele etape:

**Informarea → Consolidarea → Aplicarea → Crearea**

**1. Informarea** – la această etapă are loc transmiterea și asimilarea informațiilor în scopul formării motivației referitor la tema propusă. Se vor utiliza așa metode precum: povestirea, explicația, dialogul, conversația, demonstrarea (planșelor didactice, reproducerilor, lucrărilor practice etc.), vizionarea filmelor, expozițiilor, vizitarea galeriilor de artă, muzeelor, atelierelor artiștilor plastici etc.

**2. Consolidarea** – se desfășoară procesul de asimilare de către elevi a noțiunilor teoretice prin acțiuni practice (exersări) în scopul formării/dezvoltării anumitor competențe în domeniile psihomotor, cognitiv și afectiv. Se însușesc diverse aspecte funcționale ale elementelor de limbaj plastic, ale mijloacelor materiale, plastice și artistice, ale structurilor compoziționale etc.

**3. Aplicarea** - la această etapă are loc organizarea procesului de predare-învățare cu scopul de a forma diverse competențe de aplicare a cunoștințelor obținute în activitatea practică (realizarea lucrărilor plastice în diverse domenii, valorificarea materialelor și tehnicilor de artă), comunicarea artistică cu operele de artă și dezvoltarea percepției artistice a operelor de artă plastică, dezvoltarea creativității.

**4. Crearea** – presupune organizarea condițiilor favorabile pentru creația artistico-plastică a elevilor; formarea competențelor de creare a compozițiilor plastice prin explorarea instrumentelor și materialelor de artă tradiționale și netradiționale, experimentarea tehnicilor de artă în diverse domenii (grafică, pictură, sculptură, artă decorativă, ceramică etc). Se va aplica principiul interdisciplinarității în producerea lucrărilor creative: pictură – muzică, artă decorativă – teatru, sculptură – dans, grafică – literatură etc. Această etapă se va finaliza cu organizarea expoziției a lucrărilor copiilor care va avea drept scop stimularea creativității și formarea motivației la elevi și dezvoltarea competențelor de verbalizare a ideii plastice și de critică constructivă.

În procesul realizării acestor etape, cadrele didactice vor ține cont de relația dintre particularitățile de vârstă și cele individuale ale elevilor. Această relație imprimă o variabilitate și individualitate în dezvoltare, proprie fiecărui copil. Tratarea individuală în procesul educațional nu este altceva decât orientarea acțiunii individuale în funcție de profilul psihologic individual al elevului, deoarece orice trăsătură specifică vârstei se va manifesta deosebit într-un caz individual.

În cadrul **compartimentului „Inițiere în istoria și teoria artelor plastice”** activitățile didactice vor fi axate pe dezvoltarea percepției artistice a operelor de artă plastică la elevi și se vor desfășura în următoarele etape:

- 1. Orientarea către perceperea operei de artă** prin discuție introductivă în vederea sensibilizării elevilor la mesajul nou ce urmează a fi perceput. Metode de lucru: conversația euristică, explicația, observația dirijată și demonstrația. Având în vedere obiectivele formulate pentru fiecare temă, aceste metode se pot realiza în mai multe forme instructive: exersarea unor capacități perceptivă (contemplare, ascultare, analiză, comparare și discriminare a imaginilor artistico-plastice), executarea exercițiilor de familiarizare și de traducere reciprocă a limbajelor artistice (de trecere de la limbajul plastic la cel literar, muzical etc.), în cadrul cărora are loc perceperea complexă, la fiecare activitate, a unui gen de artă prevalent prin asociere cu genurile de artă adiacente. Metodele aplicate la această etapă vor favoriza achiziționarea de cunoștințe teoretice, formarea unor capacități spirituale, a unor atitudini și motivații. Funcția didactică a acestor metode constă în comunicarea de cunoștințe pe cale emoțional-logică.
- 2. La etapa a doua** se realizează fixarea, prelucrarea, consolidarea și interpretarea cunoștințelor prin perceperea propriu-zisă a unei opere de artă (poate fi orice domeniu al artelor: operă literară, muzicală, plastică etc.).

În vederea exprimării, manifestării și exteriorizării cât mai plene a gândurilor, sentimentelor, atitudinilor elevilor față de imaginea receptată se va folosi metoda expunerii în scris (analiza operei de artă bazată pe întrebări și răspunsuri realizate în scris). În funcție de obiectivele înaintate, această metodă se poate aplica pentru evaluarea inițială, curentă sau finală a cunoștințelor și a nivelului percepției artistice a elevilor.

3. **La etapa a treia** are loc fixarea, prelucrarea, consolidarea și interpretarea materialului perceput în formă de creație artistico-plastică liberă. Elevii își vor exprima emoțiile, sentimentele, atitudinea prin folosirea mijloacelor de expresie plastică. Vor exersa în diverse tehnici prin utilizarea unor variate materiale de artă.
4. **La etapa a patra** se va produce evaluarea finală prin autoevaluare și evaluare reciprocă a percepției artistice prin metoda dialogului, observației și demonstrației. Se vor expune lucrările practice, se vor citi expunerile realizate la aceeași temă. Desfășurarea conținuturilor în următoarele etape de dezvoltare a percepției artistice asigură un nivel înalt de stăpânire a operațiilor de analiză și comparare, sinteză și abstractizare. La fiecare activitate va permite antrenarea analizatorilor (vizual, auditiv, verbal și motric), oferă profesorului posibilitatea de a urmări și controla evoluarea la elevi a nivelului de percepere artistică a operelor de artă.

Dezvoltarea percepției artistice a operelor de artă plastică se va efectua pe cale **emoțional-logică**.

Pentru stabilirea nivelului de percepere artistică la elevi se recomandă drept repere următoarele **criterii de evaluare**:

- **Perceperea fondului emoțional dominant al operei.**
- **Perceperea mijloacelor de expresie prin care este redat mesajul plastic.**
- **Sesizarea viziunii artistice a autorului reliefată în operă.**
- **Atitudinea față de mesajul plastic.**

În procesul de implementare a curriculumului, profesorul de educație plastică este acel actor care prin planificarea activităților de predare/învățare va asigura formarea competențelor stipulate. Reieșind din faptul că curriculumul reprezintă o structură destul de complexă și variată, reușita depinde în mare măsură de capacitatea fiecărui profesor de a combina unitățile de conținut în lecții/ore incluse în proiectul de lungă durată. Astfel, conținuturile structurate în cinci compartimente pot fi combinate într-o oră academică pentru a eficientiza și optimiza procesul de studiu. Spre exemplu, în cadrul unei ore pot fi studiate în combinație unitatea de conținut **Materiale sculpturale** (unitatea I), **Mijloace de expresie în sculptură** (unitatea II), **Clarobscurul - relația lumină/umbră în sculptură** (unitatea III), **Proporția și proporționarea formelor** (unitatea IV), **Inițierea în arta antică / sculptură** (unitatea V) - extras din cl. a VI-a.

În sarcina inspectorilor școlari este monitorizarea formării competențelor proiectate de curriculum, pe când calea ce urmează a fi parcursă în procesul de predare va fi proiectată de profesor și poate fi diferită de conținuturile recomandate de curriculum.

## **IX. Strategii de evaluare: orientări generale**

Evaluarea ca proces va urmări progresul copilului în domeniul artelor plastice la nivel de formare a competențelor. În cadrul activităților de educație artistico-plastică profesorul va utiliza trei tipuri de evaluare:

**Evaluarea inițială:** se va efectua la început de an școlar sau la început de compartiment și va avea ca scop stabilirea nivelului inițial de competențe a elevilor în domeniul evaluat. Rezultatele obținute îl va ajuta pe profesor să-și elaboreze un program de lucru pentru fiecare contingent de elevi. În procesul evaluării inițiale elevii nu vor fi apreciați cu note.

**Evaluarea curentă (continuă):** se va efectua în cadrul fiecărei activități. Rezultatele obținute vor servi profesorului ca mijloc de stabilire a unor strategii didactice adecvate vârstei și nivelului de pregătire al elevilor.

**Evaluarea sumativă:** se va realiza la sfârșit de semestru, an școlar sau treaptă de învățământ și se va constitui din suma evaluărilor curente și proba de evaluare finală (test, lucrare practică de control, examen etc.), care va demonstra posedarea subcompetențelor indicate în curriculumul pentru clasa respectivă.

Pentru evaluarea obiectivă a lucrărilor plastice realizate de către elevi vor fi stabilite criteriile de evaluare ce pot fi modificate de către profesor în dependență de tema lecției, subiect etc. Deoarece funcția de bază a Educației plastice în școala generală este culturalizarea și educarea simțului artistic, și nu formarea unui artist profesionist, este important ca evaluarea să se axeze nu atât pe profesionalism în realizarea lucrărilor, cât pe gradul de participare, efortul depus, motivație, ideea de creație selectată de elev, originalitate în prezentare etc.

#### **Criterii de evaluare a lucrărilor plastice:**

Realizarea temei instructive

- Reflectarea subiectului
- Utilizarea mijloacelor de expresie plastică
- Utilizarea materialelor și tehnicilor de artă
- Corelarea mijloacelor de expresie plastică, materialelor și tehnicilor de artă cu subiectul
- Compoziția:
  - organizarea spațiului plastic;
  - organizarea cromatică;
  - centrul (centrele) de interes al compoziției.
- Expresivitatea și originalitatea lucrării plastice
- Atitudinea individual-creativă

#### **Evaluarea se va efectua în baza obiectivelor de evaluare prin intermediul probelor tradiționale de evaluare:**

- proba scrisă (testul, expunerea);
- proba orală (dialogul);
- proba practică (lucrare practică de control) care va prevala la disciplina dată.

Probele tradiționale de evaluare îi permit profesorului să evalueze domeniul cognitiv și psihomotor și mai puțin cel afectiv, în acest scop, se vor utiliza **probele complementare de evaluare: autoevaluarea, investigația, proiectul, portofoliul etc.**

Probele de evaluare aplicate elevilor vor conține itemi din următoarele domenii:

##### **1. Cunoaștere și înțelegere:**

- Elemente de limbaj plastic;
- Mijloace plastice și mijloace artistice;
- Structuri compoziționale;
- Noțiuni elementare din teoria și istoria artelor.

##### **2. Aplicare:**

- Materiale și instrumente;
- Tehnici de artă;
- Limbaj plastic (grafică, pictură, sculptură, artă decorativă etc.);
- Structuri compoziționale;
- Organizarea cromatică;
- Corelare subiect-materiale-tehnici.

##### **3. Atitudini:**

- Interese;
- Preferințe;
- Aprecieri/autoaprecieri;
- Atitudine individual-creativă.

## Referințe bibliografice

1. Ailincăi C. Introducere în gramatica limbajului vizual. Cluj Napoca: Dacia, 1982.
2. Costein N.P. Desenul. Chișinău: Lumina, 1988.
3. Courthian P. Curente și tendințe în arta sec. XX. București: Editura Meridiane, 1973.
4. Cristea S. Dicționar de pedagogie. Chișinău-București: Editura Litera Internațional, 2000.
5. Daghi I. Mijloace de realizare a compoziției decorative frontale. Chișinău: Lumina, 1993.
6. Dicționar de artă. București: Editura Meridiane, 1998.
7. Dunăre N. Ornamentica tradițională comparată. București: Editura Meridiane, 1979.
8. Florea V., Stekely Gh. Mica enciclopedie de artă universală. București-Chișinău: Editura Litera Internațional, 2001.
9. Florescu R. Ornamentica. O gramatică a formelor decorative. Vol I., București: Editura Meridiane, 1988.
10. Francastel P. Impresionismul. București: Editura Meridiane, 1977.
11. Fridé P., Carrassat R., Mascurde I. (J). Curente în pictură. Oradea: Editura Aguila, 1993.
12. Frunzetti I. Arta românească în secolul XIX. București: Editura Meridiane, 1991.
13. Gârboveanu M. Creativitatea elevilor în procesul de învățământ. București: Editura Litera Internațional, 1981.
14. Hafman Wermer. Fundamentele artei moderne Vol. I, București: Editura Meridiane, 1977.
15. Horșia Horia. Spații, forme, culori în arta contemporană. București: Meridiane, 1989.
16. Hubenco T. Arta plastică în clasele primare. Ghid metodologic. Chișinău: Prut Internațional, 2000.
17. Istoria ilustrată a picturii. București: Editura Meridiane, 1968.
18. LaRousse. Dicționar de curente picturale. București: Editura Niculescu SRL, 2000.
19. LaRousse. Istoria artei. București: Editura Univers Enciclopedic, 2006.
20. Mihailescu D. Limbajul culorilor și formelor. București: Editura Științifică și Enciclopedică, 1980.
21. Mureșan P. Rolul culorilor în elaborarea și folosirea mijloacelor de învățământ în lecția modernă. București: E.D.P. 1980.
22. Pavel A. Expresionismul și premisele sale. București: Editura Meridiane, 1978.
23. Pavel V. Educația artistico-plastică. București: Editura Didactică și Pedagogică. 1996.
24. Pleșu A. Călătorie în lumea formelor. București: Editura Meridiane, 1974.
25. Prut C. Dicționar de artă modernă și contemporană. București: Editura Univers enciclopedic, 2002.
26. Rotaru L. La izvorul artei populare. Carte pentru învățători. Chișinău: Editura Lumina, 1988.
27. Stăvilă T. Arta plastică modernă din Basarabia. Chișinău: Editura Știința, 2000.
28. Stoica G., Petrescu P. Dicționar de artă populară. București: Editura Enciclopedică, 1997.
29. Флореску Р.С. Изобразительное изобретение по правилам. Методический справочник. Часть первая. 3 изд. Бельцы: Изд. ООО „PRIMEXcom”, 2005.